

**ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА**

Обговорено і затверджено

на засіданні кафедри германських мов,
зарубіжної літератури
та методик їхнього навчання
Протокол № 8 від «27» березня 2025 року

Завідувач кафедри М.В. Фока М.В. Фока

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ ЦДУ імені Володимира Винниченка
від 1 квітня 2025 року № 51-ч/1
Голова приймальної комісії

ректор Є.Ю. Соболев

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ІСПИТУ

з іноземної мови (німецької)

для осіб, які вступають на I курс

денної / заочної форми навчання

за неспорідненою спеціальністю

для здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії

зі спеціальностей A1 Освітні науки;

A4 Середня освіта (фізика);

B11 Філологія;

D8 Право;

C4 Психологія

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

- 1. Пянковська Ірина Володимирівна**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри германських мов, зарубіжної літератури та методик їхнього навчання Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка
- 2. Токарєва Тетяна Станіславівна**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри германських мов, зарубіжної літератури та методик їхнього навчання Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка

ВСТУП

Євроінтеграційні процеси в Україні та Болонський процес передбачають підготовку конкурентноспроможних фахівців з відповідним рівнем володіння іноземною мовою – однією з мов міжнародного спілкування, яка повинна стати важливим елементом їх професійної підготовки.

Порядок підготовки здобувачів ступеня вищої освіти доктора філософії та доктора наук у ЗВО, затверджений Постановою КМУ № 261 від 23 березня 2016 року, передбачає складання вступниками до аспірантури вступного іспиту з однієї іноземної мови.

Організація та проведення вступного випробування до аспірантури ЦДУ ім. В.Винниченка з іноземної мови здійснюється відповідно до Умов прийому до ЗВО України у 2025 році, Правил прийому до ЦДУ ім. В. Винниченка у 2025 році (додаток 3), Закону України «Про вищу освіту» та Постанови Кабінету Міністрів України № 261 від 23 березня 2016 року “Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)”.

Програма вступного іспиту декларує прикладний характер німецької мови, її практичне застосування та використання як засобу отримання необхідної інформації та обміну нею.

Вступний іспит з іноземної мови до аспірантури має визначити рівень підготовки абітурієнтів та спрямувати на подальше вивчення академічної німецької мови з огляду на актуальність інтеграції освітньої системи України у європейський та світовий освітній простір та потребу в підвищенні рівня знань аспірантами мови міжнародного спілкування і навичок активної роботи зі світовими базами наукової інформації.

Вступний іспит з іноземної (німецької) мови відповідає рівню B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, що передбачає розуміння основної ідеї текстів на конкретну й абстрактну теми, спеціалізованих дискусій за своїм фахом; уміння спілкуватися з носіями мови; вміння чітко, детально висловлюватись на широке коло тем, висловлювати свою думку з певної проблеми, наводячи різноманітні аргументи за і проти.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму вступного іспиту з іноземної (німецької) мови розроблено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців ступеня магістра ЦДУ імені Володимира Винниченка.

Метою вступного іспиту з іноземної мови є оцінка рівня знань для вступу на навчання для здобуття ступеня доктора філософії, а також визначення рівня сформованості комунікативної та лінгвістичної компетенцій як умови вивчення академічної німецької мови в аспірантурі.

Лінгвістична компетенція передбачає володіння певним обсягом формальних знань з фонетики, лексики та граматики у процесі спілкування.

Під *комунікативною* компетенцією розуміється знання правил мовної поведінки, вибір мовних форм і засобів та їхнє використання у залежності від цілей, ситуації спілкування і соціального статусу учасників комунікації.

Програма відображає конкретні характеристики володіння німецькою мовою рівня B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти та встановлює мінімум навчального матеріалу для розвитку передбачених навичок та умінь мовленнєвої діяльності. Практичне володіння німецькою мовою передбачає демонстрацію високого рівня сформованості функціональної, мовної та мовленнєвої компетенцій.

Функціональна компетенція включає володіння англійською мовою для академічних цілей, а саме: вміння читати наукові тексти (першоджерела), анотувати та реферувати їх; слухати та конспектувати лекції; готувати та проводити презентації та семінари.

Мовна компетенція передбачає володіння орфографічними, орфоепічними, лексичними, фонетичними, граматичними та стилістичними нормами сучасної німецької мови.

Мовленнєва компетенція охоплює рецептивні та продуктивні вміння. Вступник до аспірантури повинен брати участь в усному спілкуванні німецькою мовою в обсязі, передбаченому програмою матеріалу.

З огляду на перспективи науково-практичної діяльності аспірантів, вступні випробовування німецької мови передбачають обов'язкову перевірку таких компетенцій:

Говоріння та аудіювання. Вступники повинні продемонструвати навички підготовленого монологічного та непередбаченого діалогічного мовлення у ситуації офіційного спілкування у межах університетської програмної тематики. Оцінюється змістовність, зв'язність, смислова та структурна завершеність висловлювань, рівень володіння фаховою термінологією та вміння адекватно сприймати мовлення і давати логічно обґрунтовані розгорнуті та короткі відповіді на запитання екзаменаторів.

Читання та письмо. Вступники повинні продемонструвати вміння читати оригінальну наукову літературу за фахом і тексти публіцистичного характеру. Під час перевірки компетенції читання з детальним розумінням тексту необхідно продемонструвати вміння читати оригінальну літературу за фахом, максимально релевантно перекладати її українською мовою, користуючись словником і спираючись на професійні знання мовної та контекстуальної здогадки. Під час перевірки компетенції ознайомлювального читання оцінюється вміння протягом обмеженого часу визначити коло розглянутих у тексті питань, основні положення автора та стисло передати суть тексту німецькою мовою у формі анотації.

Переклад. Вступники повинні продемонструвати вміння здійснювати переклад спеціальних та публіцистичних текстів з німецької мови на українську. Письмовий переклад повинен відповідати нормам української мови.

2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступний іспит з іноземної (німецької) мови проводиться в усній та письмовій формах і складається з трьох завдань, кожне з яких оцінюється окремо.

1. Перше завдання спрямоване на перевірку навичок читання з детальним розумінням тексту.

Формою перевірки є письмовий переклад. Для перекладу пропонується оригінальний текст німецькою мовою за обраною спеціальністю (обсяг тексту із розрахунку не менш ніж 1500 друкованих знаків). Вступникам дозволяється користуватися словником. Час виконання – 45 хвилин.

2. Друге завдання спрямоване на перевірку навичок ознайомлювального читання та письма. Формою перевірки є письмове анотування німецькою мовою (500 друкованих знаків) україномовного оригінального тексту за фахом (максимальний обсяг – 4000 друкованих знаків). Вступникам дозволяється користуватися словником. Час виконання – 40 хвилин.

3. Третє завдання спрямоване на перевірку навичок говоріння та аудіювання. Формою перевірки є співбесіда англійською мовою (5-7 хв.), яка складається з монологічного повідомлення в межах запропонованої тематики (див. Додаток 3) й відповідей на запитання членів екзаменаційної комісії.

Загальна кількість балів, яку абітурієнт може отримати за вступний іспит з німецької мови – **200 балів**, мінімальна позитивна оцінка вступного випробування складає **10- балів**. За перше завдання можна отримати від 1 до 60 балів, за друге – від 1 до 40 балів, за третє – від 1 до 100 балів.

Структура екзаменаційного білету:

1. Читання і письмовий переклад зі словником українською мовою оригінального тексту з фаху (обсяг 2000 друкованих знаків, час виконання – 45 хвилин).
2. Письмове анотування німецькою мовою (500 друкованих знаків) україномовного тексту загальнонаукового характеру (обсяг 4000 друкованих знаків, час виконання – 40 хвилин, допускається використання словників).
3. Співбесіда німецькою мовою у межах запропонованої тематики.

Навчальний матеріал з граматики німецької мови охоплює такі теми:

1. Часові форми дієслова. Допоміжні та повнозначні дієслова.
2. Модальні дієслова та інші способи вираження модальності.
3. Активний і пасивний стани. Особливості використання і перекладу пасивного стану.
4. Способи дієслова (дійсний, наказовий і умовний).
5. Безособові форми дієслова: інфінітив, дієприкметник.
6. Інфінітивні, дієприкметникові та герундіальні звороти, їх функції та способи перекладу.
7. Іменник. Визначення роду іменників. Відмінювання іменників. Утворення множини.
8. Артикль (неозначений, означений, нульовий).
9. Займенник (загальні відомості). Займенники різних розрядів, їх функції та переклад.
10. Прикметник. Відмінювання прикметників. Ступені порівняння.
11. Прислівник. Ступені порівняння.
12. Числівник. Кількісні та порядкові числівники. Дріб. Читання формул, хронологічних дат, позначень часу.
13. Прийменники, їх значення, функції та переклад.
14. Сполучники, їх значення, функції та переклад.
15. Структура речення в німецькій мові. Порядок слів у розповідному, питальному, та заперечному реченні. Типи питань.
16. Безособові речення, їх структурні особливості.
17. Складносурядні і складнопідрядні речення, їх структурні особливості.
18. Лексичні, граматичні та стилістичні особливості перекладу науково-технічної літератури.

Абітурієнт повинен вміти спілкуватись, а також відповідати на питання в межах такої **тематики**:

1. Моя освіта (університет, який я закінчив(ла). Моя спеціальність.
2. Сучасні німецькомовні країни. Роль німецької мови у світі.
3. Нове педагогічне мислення. Відомі українські та зарубіжні педагоги.
4. Система освіти в Україні.
5. Традиції і тенденції розвитку освіти в Україні.
6. Традиції і тенденції розвитку освіти в німецькомовних країнах.
7. Сучасні наукові школи (за відповідною спеціальністю).
8. Сфера моїх наукових інтересів: основні здобутки, актуальні напрями досліджень.
9. Рідна мова як засіб національної ідентифікації.
10. Стан і перспективи сучасної вітчизняної науки (за фахом).

Також рекомендуються **додаткові запитання**, які можуть бути поставлені екзаменаторами під час усної бесіди:

1. Яка тема Вашого майбутнього дисертаційного дослідження?
2. Чим обумовлений вибір теми Вашого майбутнього дисертаційного дослідження?
3. Який напрям Вашого майбутнього дисертаційного дослідження?
4. Чи маєте Ви публікації у фахових виданнях? Назвіть їх.
5. Чи брали Ви участь у науковій діяльності до вступу до аспірантури?
6. У яких науково-практичних конференціях Ви брали участь?
7. Яка була тема Вашої магістерської роботи?
8. Якими компетенціями Ви оволоділи під час навчання в університеті?
9. У якій установі (організації) Ви працюєте? Яку посаду займаєте?
10. Що входить до Ваших посадових обов'язків?

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ ВСТУПНИКІВ

Виконання *першого* завдання передбачає перевірку навичок читання німецькою мовою та перекладу з німецької на українську мову та оцінюються по 20 та 40 балів відповідно. Максимальні 20 балів охоплюють коректне фонетичне оформлення звуків, слів, словоформ, словосполучень, фраз, речень; дотримання логічних пауз, інтонаційне оформлення висловлювання. За письмовий переклад можна отримати максимально 40 балів, які передбачені за коректний переклад слів, адекватне використання значення слова у загальному контексті, вміння оформлювати складносурядні та складнопідрядні одиниці; логічність, точність та релевантність перекладу.

За *друге* завдання – письмове анотування німецькою мовою україномовного оригінального тексту можна отримати максимально 40 балів: за коректне оформлення письмового висловлювання з дотриманням відповідних морфологічних, синтаксичних та лексичних структур; уміння викласти зміст прочитаного у вигляді короткої анотації, дотримуючись необхідних вимог, що висуваються до цього жанру письмового наукового дискурсу.

Під час виставлення оцінки за *третьє* завдання (максимально 100 балів) екзаменатор враховує:

- 1) змістовність та ґрунтовність відповіді на запропоновані усну тему;
- 2) вільність, логічність, послідовність усного викладу;
- 3) комунікативна, лінгвістична компетенція, підтверджена використанням вимовної, лексичної та граматичної норм сучасної англійської мови;
- 4) уміння стисло та коректно дати відповіді на додаткові (за необхідності) питання екзаменаторів;

Відповідь здобувача на вступному екзамені оцінюється шляхом додавання балів за три завдання та в сумі не може перевищувати 100 балів. Оцінні дескриптори подані у таблиці нижче.

Кількість балів	Характеристика відповіді абітурієнта
180-200	Вступник демонструє аргументованість (приклади, кількісні дані, цитати) та зв'язність (привертання уваги адресата, використання маркерів внутрішнього підсумовування та закінчення доповіді) мовлення. Вступник уміє логічно, структуровано, збалансовано й у заданому обсязі побудувати монологічне висловлювання та діалогічну взаємодію, використовуючи граматичні структури й лексичні одиниці у відповідності до комунікативного завдання, не допускаючи при цьому фонематичних помилок. Вступник уміє вільно читати і перекладати з німецької на українську мову. Анотація виконана із дотриманням мовних норм.
160-179	Вступник демонструє аргументованість (приклади, кількісні дані, цитати) та зв'язність (привертання уваги адресата, використання маркерів внутрішнього підсумовування та закінчення доповіді) мовлення. Вступник уміє логічно висловлюватись у межах вивчених тем, передавати основний зміст прочитаного, почутого або побаченого, підтримувати бесіду, уживаючи розгорнуті репліки, у відповідності з комунікативним завданням використовує лексичні одиниці та граматичні структури, не допускає фонематичних помилок. Вступник уміє добре читати і перекладати з німецької на українську мову, користуючись словником. Анотація виконана із дотриманням основних мовних норм.
140-159	Вступник демонструє зв'язність мовлення (привертання уваги адресата, використання маркерів внутрішнього підсумовування та закінчення доповіді). Вступник уміє зв'язно висловлюватись відповідно до навчальної ситуації, простими реченнями передавати зміст прочитаного, почутого або побаченого, підтримувати бесіду, ставити запитання та відповідати на них. Демонструє вміння читати і перекладати на рідну мову, користуючись словником. Анотація виконана із дотриманням основних мовних норм.
120-139	Вступник уміє в основному логічно побудувати невелике за обсягом монологічне висловлювання та діалогічну взаємодію, але допускає помилки при використанні лексичних одиниць, допускає фонематичні помилки, які не заважають розумінню. У читання і письмовому перекладі допускаються помилки, що не порушують розуміння змісту. Анотація виконана із незначними порушеннями мовних норм.
100-119	Вступник уміє в основному логічно розпочинати та підтримувати бесіду, при цьому використовуючи обмежений словниковий запас та елементарні граматичні структури. На запит співрозмовника дає елементарну оціночну інформацію, відображаючи власну точку зору. Читання, переклад та анотація виконані частково.
50-99	Вступник має труднощі у вирішенні поставленого комунікативного завдання в ситуаціях на задану тему, знає найбільш поширені вивчені словосполучення, проте не завжди адекватно використовує їх у мовленні, допускає значні фонематичні помилки. Зміст анотації передано в анотації неточно. Завдання на читання і переклад майже невиконані.
1-49	Вступник знає найбільш поширені вивчені слова, проте не завжди адекватно використовує їх у мовленні, допускає значні фонематичні помилки. Анотація не виконана або її зміст фрагментарний та незрозумілий, читання і переклад не виконано або виконано незадовільно.

Шкала оцінювання відповіді на вступному іспиті

Бали	180-200	140-179	100-139	1-99
Вербальна оцінка	відмінно	добре	задовільно	незадовільно

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Buscha A. Szita S. Begegnungen. Deutsch als Fremdsprache. Sprachniveau B1+. – Leipzig: Schubert-Verlag, 2012. – 267 S.
2. Buscha A., Raven S., Linthout. Erkundungen. Deutsch als Fremdsprache. Sprachniveau B2. – Leipzig: Schubert-Verlag, 2012. – 296 S.
3. Aspekte neu B1: Mittelstufe Deutsch. Intensivtrainer mit Prüfungstraining DSH und TestDaF // von Marion Lütke.
4. Aspekte neu B1: Mittelstufe Deutsch. Lehr- und Arbeitsbuch, Teil 1 mit Audio-CD // von Ute Koithan und Helen Schmitz.
5. AusBlick 1, 2: Deutsch für Jugendliche und junge Erwachsene. Deutsch als Fremdsprache / Arbeitsbuch mit integrierter Audio-CD // von Anni Fischer-Mitziviris, Uta Loumiotis.
6. Campus Deutsch – Lesen: Deutsch als Fremdsprache / Kursbuch // von Oliver Bayerlein, Patricia Buchner.
7. em neu 2008 Brückenkurs: Deutsch als Fremdsprache / Kursbuch + Arbeitsbuch, Lektion 1–5 mit Arbeitsbuch-Audio-CD // von Michaela Perlmann-Balme, Susanne Schwalb, Dörte Weers.
8. Sicher! B2: Deutsch als Fremdsprache / Kurs- und Arbeitsbuch mit CD-ROM zum Arbeitsbuch // von Michaela Perlmann-Balme, Susanne Schwalb, Magdalena Matussek.

Інформаційні ресурси

1. https://www.schubert-verlag.de/aufgaben/internetaufgaben/b1_internetaufgaben.htm
 2. https://www.schubert-verlag.de/b2_whiteboard.php
 3. <http://daf-material.de/erwachsene-lerner/wortschatz/oberstufe/>
 4. <https://www.goethe.de/de/spr/kup/prf/prf/gzc1/ueb.html>
 5. <https://www.deutschakademie.de/online-deutschkurs/choosereftthema.php?ref=C1>
 5. <http://mein-deutschbuch.de/leseverstehen.html>
 6. <http://daf-material.de/erwachsene-lerner/leseverstehen/oberstufe/>
 7. <https://www.alumniportal-deutschland.org/deutsche-sprache/online-deutsch-lernen/texte-hoeren/>
 8. <http://www.dw.com/de/deutsch-lernen/nachrichten/s-8030>
 9. <http://www.dw.com/de/deutsch-lernen/deutsch-aktuell/s-2146>
- <http://www.dw.com/de/deutsch-lernen/video-thema/s-12165>